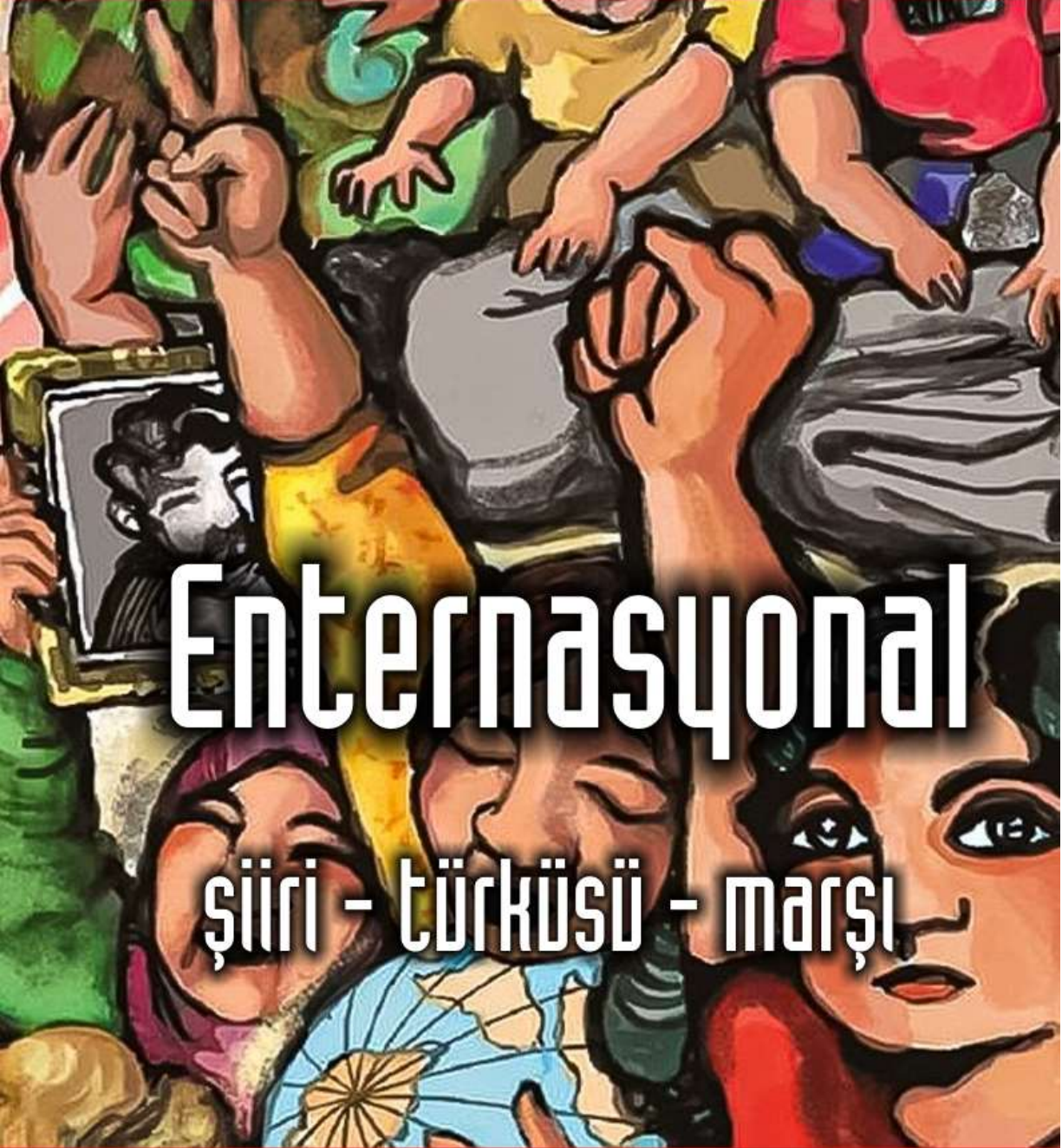

M. ŞEHMUS GÜZEL

Enternasyonol

Őiri - türküsü - marşı

ekitap.aqorum.com

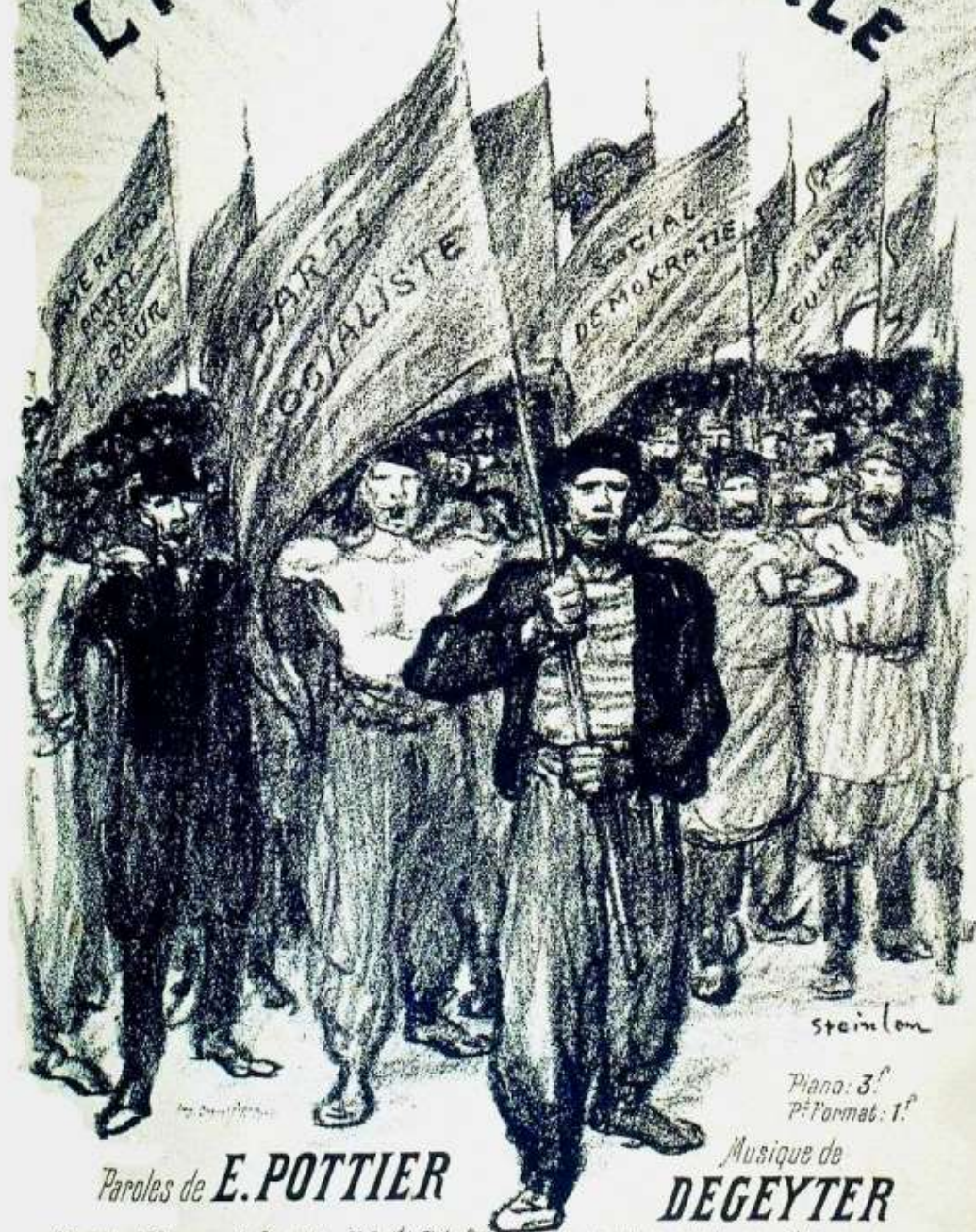
M. ŞEHMUS GÜZEL

Enternasyonal

Őiri - Türküsü - Marşı

L'INTERNATIONALE

Paroles de **E. POTTIER**

Musique de
DEGEYTER

Librairie de Propagande Socialiste, 60, Bou^l de Cléchy, Paris

Traduction d'inspection, reproduction et de rap^or^t réservés par les a^ut^or^s

ekitap biçiminde ilk sunumu: Ağustos 2023

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik yönetmen ve kapak: Ferruh DİNÇKAL

Dizgi : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : Gerekirse. Şimdilik ekitap.ayorum.com deyin, tıklayın, hediyemizdir.

İÇİNDEKİLER

<i>GİRİŞ</i>	6
<i>FRANSIZCASI</i>	8
<i>TÜRKÇESİ</i>	11
<i>TARİHİ DOĞUŞU VE SONRASI</i>	13
<i>YAZAN: EUGÈNE POTTIER</i>	15
<i>BESTELEYEN : PIERRE DEGEYTER</i>	19
<i>NOTLAR</i>	23

GİRİŞ

“Cellatların döktükleri kan Kendilerini boğacak Bu kan denizinin ufkundan Kızıl bir güneş doğacak. Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık Enternasyonal kurtulur insanlık.”

135 Yaşında ve yüzünde tek kırışık yok. Yüz otuz beş yaşında ve tek yorgunluk işareti vermiyor. 135 yaşında ve hala vicdanlarımıza, gönüllerimize, beyinlerimize ve özetle kardeşlerim “içimizdeki bize” ilk günün coşkusuyla hitap ediyor. Sarsıyor. Duygulandırıyor. Coşturuyor.

Daha önceki dönemleri saymasak bile 19. yüzyıldan bu yana daha örgütlü ve daha düzenli bir biçimde savaş belasıyla mücadele ediliyor. Ve bu mücadelede Enternasyonal’in de önemli bir yeri var.

Sadece bu kadar da değil: Emekçilerin sömürülmesine, kadın, erkek ve çocuk işçilerin, sanayide ve tarımda ve hizmet sektöründe ahlaksızca ezilmelerine başkaldırır Enternasyonal.

23 Temmuz 1888’de Lille kentinde ilk kez okunuşundan bu yana tamı tamamına 135 yıl geçti ama bu şiir, bu türkü, bu marş gücünden ve etkisinden, güncelliğinden, güzelliğinden ve yiğitliğinden hiç bir şey evet hiç bir şey yitirmedi. Hem en sıkı ve en sahici biçimde barışçıldır Enternasyonal: Bütün savaşlara ve silah satıcılarına karşıdır. Hem de sıkılı yumruklarıyla yürüyen, gösterilerde, toplantılarda, binbir tür toplumsal, siyasal ve güncel eylemlerinde ve dayanışmalarda hem kendilerini hem de sınıfdaşlarını savunan emekçilerin, kadın, erkek ve çocukların gür sesidir Enternasyonal.

Evet içimizin, beynimizin ve kalbimizin derinliklerine hitap ediyor
Enternasyonal: Bugünlerimiz ve yarınlarımız için.

Enternasyonal'ın 120. yıldönümü vesilesiyle Mayıs 1992'de
Mülkiyeliler Birliği Dergisi'nde yayınlanan "Enternasyonal" başlıklı
makalemi anmak umuduyla buraya almak istiyorum. Yeniden
okuyup birkaç dizgi hatasını düzeltip, bir-iki ek yaptıktan sonra.

M. Şehmus Güzel, Paris, 19 Ağustos 2023.

Eugene Pottier.

FRANSIZCASI

Enternasyonal'ın Fransızca olarak ilk yazıldığı biçimiyle şiirini sunarak başlıyorum. Sonra Enternasyonal'ın marş olarak bütün ülkelerin emekçileri ve işçilerince seslendirilişinin Türkçesini.

Enternasyonal'ın 1870'de yazılan ilk şekli şudur :

C'est la lutte finale.
Groupons-nous et demain
L'Internationale
Sera le genre humain.

Debout! l'âme du prolétaire!
Travailleurs, groupons-nous enfin.

Debout! les damnés de la terre!
Debout! les forçats de la faim!
Pour vaincre la misère et l'ombre
Foule esclave, debout! Debout!
C'est nous le droit, c'est nous le nombre:
Nous qui n'étions rien, soyons tout.

Il n'est pas de sauveur suprême:
Ni dieu, ni César, ni tribun.
Travailleurs sauvons-nous- mêmes:
Travaillons au Salut Commun.
Pour que les voleurs rendent gorge,
Pour tirer l'esprit du cachot,
Allumons notre grande forge!
Battons le fer quand il est chaud!

Les rous nous soûlaient de fumée,
Paix entre nous! guerre aux tyrans!
Appliquons la grève aux armées,
Crosse en l'air! et rompons les rangs!
Bandit, prince, exploiteur ou prêtre
Qui vit de l'homme est un criminel;
Notre ennemi c'est notre maître:
Voilà le mot d'ordre éternel.

L'engrenage encore va nous tordre:
Le Capital est triomphant;
La mitrailleuse fait de l'ordre
En hachant la femme et l'enfant
L'Usure folle en sec colères,
Sur nos cadavres calcinés,
Soudée à la grève des Salaires
La grève des assassinés.

Ouvriers, paysans, nous sommes
Le grand parti des travailleurs.
La terre n'appartient qu'aux hommes.
L'oisif ira loger ailleurs.
C'est de nos chairs qu'ils se repaissent!
Si les corbeaux, si les vautours,
Un de ces matins disparaissent...
La terre tournera toujours.

Qu'enfin le passé s'engloutisse!
Qu'un genre humain transfiguré
Sous le ciel clair de la Justice
Mûrisse avec l'épi doré!
Ne crains plus les nids de chenilles
Qui gâtaient l'arbre et ses produits.
Travail étends sur nos familles
Tes rameaux tout rouges de fruits.

C'est la lutte finale.
Groupons-nous et demain
L'Internationale
Sera le genre humain.

TÜRKÇESİ

Uyan artık uykudan uyan
Uyan esirler dünyası
Zulme karşı hıncımız volkan
Bu ölüm dirim kavgası
Yıkılım bu köhne düzeni
Bir başka alem isteriz
Bizi hiçe sayanlar bilsin
Bundan sonra herşey biziz
Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonalle kurtulur insanlık

Tanrı, paşa, bey, ağa, sultan
Nasıl bizleri kurtarır
Bizi kurtaracak olan
Kendi kollarımızdır
Yükselt kurtuluş bayrağını
Zulmü rüzgarlara savur
Körükle devrim ocağını
Tavı gelen demire vur
Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonalle kurtulur insanlık

Hem fabrikalar, hem de toprak
Herşey emekçinin malı
Tufeyliye tanımayız hak
Dünya emeğin olmalı
Cellatların döktükleri kan
Kendilerini boğacak
Bu kan denizinin ufkundan
Kızıl bir güneş doğacak

Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonalle kurtulur insanlık

TARİHİ DOĞUŞU VE SONRASI

Enternasyonal marşı ilk kez 23 Temmuz 1888'de Fransa'nın Lille kentinde söylendi.

Sözlerini bir Fransız işçi, Eugène Pottier, 1870'de yazdı.

Bestelenmesi ise 1888'de yine bir Fransız işçinin, Pierre Degeyter'in eseri.

Enternasyonal'ın serüveni birçok açıdan ilgi çekici:

Pottier kim ve niçin böyle bir şiir yazma ihtiyacını duydu?

Degeyter niçin besteledi?

İlk kez nasıl ve neden söylendi?

Kısa sürede milyonlarca sosyalist, komünist ve ilerici işçinin marşı biçimine dönüşmesinin sırrı nedir?

Burjuvaziyi korkuturken işçi kitlelerine ve militanlarına nasıl cesaret kaynağı ve umut ışığı oldu?

Yanıtlamaya çalışalım :

YAZAN: EUGÈNE POTTIER

Enternasyonal'ın sözlerini E. Pottier yazdı. Pottier (1816-1887) dönemine şair, siyasetçi ve halk adamı olarak damgasını vuran bir militan. 4 Ekim 1816'da Paris'te mütevazı bir sandık yapımcısı zanatkârın oğlu olarak dünyaya geldi. Babası O'nu oniki yaşında okuldan alıp, yanında çırak yapmak istedi. Fakat Eugène baba mesleğinden hoşlanmadığı için kağıt işçiliğini tercih etti. Okulu bıraktı. Okumayı sürdürdü.

Tam anlamıyla halk adamı olan Pottier gerçek bir autodidacte: Boş zamanlarını okumaya, özellikle de Pierre Jean de Béranger'nin türkülerini ezberlemeye ayırıyor. Béranger başkaldıran, isyancı türkülerini tanıyor. "Le peuple, c'est ma muse" (Halk benim ilham kaynağımdır) diyen Béranger genç Pottier'yi etkiliyor. Ve o da yazmaya başlıyor.

Pottier ilk türküsünü 1830 ihtilali sırasında kaleme alıyor: Vive La Liberte (Yaşasın özgürlük). Türküsünde Babeuf ve Fournier'nin etkisi görülüyor. Pottier ana babasının bonapartist ve dinci inançlarını yadsıyıp, din tanımayan sosyalizmi benimsiyor. Kralın, krallığın, dinin, dinsel ahlâkın ve din adamlarının halk türkülerinde "tiye" alındığı bu yıllarda Pottier de kervana katılıyor. Alaycı ve eleştirci türkülerini, mahallesinin işçi, zanatkâr, küçük dükkan sahiplerinin toplanıp sohbet ettiği küçük kahvelerde söylüyor. Edebi ve bohem bir yaşam sürdürüyor.

Bu yıllarda kahveler sivil toplumun en önemli unsuru, en birinci muhalif mekanlardır. Kahvelerde yapılan söyleşiler ve içkili toplantılar, halk türkü ve şiiirleri ile onların elden ele dolaşan örnekleri iktidarların en çok korktuğu propaganda araçlarıdır. Bu tür kahveler işçi örgüt, birlik ve sendikalarının toplantı yaptığı

yerlerdir. Haftanın belli günlerinde doktor muayenesi yine bu kahvelerde yapılıyordu. Evet emekçilerin nabzının attığı mekanlardan biri de kahvelerdi. Sansürün giremediği göreceli özgürlük sahneleri.

Şubat 1848 ihtilaline isyancılar yanında, aktif olarak katılan Pottier, Haziran'da kurşuna dizilmekten kıl payı kurtulur.

2 Aralık 1851'de, o günkü cumhurbaşkanı bir yıl sonra kendini 3. Napolyon ilan edecek cumhurbaşkanının kendi adamlarına yaptırdığı hükümet darbesinden sonra Cumhuriyet'in rövanşı alacağından emin Pottier, « Qui la vengera? » (O'nun intikamını kim alacak?) isimli şiirini yazdı. (1)

Değişik birçok işe girip çıktıktan sonra resim yapmayı öğrenip Paris'in kumaş üzerine en iyi resim yapan ressamlarından biri olduktan sonra, 1867'de La Chambre Syndicale des Ateliers de Dessin'i (Resim Atölyeleri Sendika Odası'nı) kurdu. Sendikacılık ve enternasyonalizm öncülerinden olan Pottier, sendikası ile Nisan 1870'de I. Enternasyonal'e (Association Internationale des Travaileurs : Çalışanlar/ İşçiler Uluslararası Derneği) katıldı.

İmparatorluğun düşüşü, Cumhuriyetin 4 Eylül 1870'de yeniden ilânı ve savaş üzerine, Pottier, Cumhuriyet'in kurtarılması ve savunulması için ulusal muhafız birliğinde astsubay olarak görev alıyor.

Enternasyonal marşının yazılış tarihi uzun süre efsanevi bir havaya büründürüldü. Kimi, Pottier'nin şiirini Komüncülerin insafsızca katledildiği “Kanlı Hafta” (22-28 Mayıs 1871) sırasında ve saklandığı çatı katında yazdığını öne sürdü. Efsanevi ve mitik öykünün bizzat Pottier tarafından canlı tutulduğu bile yazıldı. (2) Ama bugün, tarihi gerçekler ışığında, şiirin ilk versiyonunun, 3. Napolyo'nun Sedan'da Prusya ordusu önünde yenik düştüğü ve

Fransa’da Cumhuriyet’in ilân edildiği 4 Eylül 1870’in ertesi günü yazıldığı biliniyor. Gerçek ve inanmış bir cumhuriyetçi olan Pottier coşkusu Enternasyonal şiiri ile dile getiriyordu. İlk versiyondan sonra şiir birkaç kez, özellikle de 1876-1877’de Pottier ABD’de siyasi mülteci iken, değişikliklere uğradı. (3)

Enternasyonal’in gücü, döneminin Fransız ve uluslararası proletaryasının ana konularını ve belli başlı isteklerini, günün diliyle şiirleştirmesinden kaynaklanıyor.

18 Mart 1871’de Paris’te Komün’ün ilânı üzerine, Pottier, 2. arrondissement (ilçe. Bugün Paris’te toplam 20 arrondissement var) temsilcisi olarak Paris 20 Arrondissements Cumhuriyetçi Merkez Komitesi üyesidir. Böylece Komün’e aktif bir biçimde katılıyor. “Çağdaş sanatın ihtiyaçlarını, yollarını ve geleceğini” saptamak görevini üstlenen Le Fédération des Artistes (Sanatçılar Federasyonu) bünyesinde yaratıcı ve yöneticilerinden biri olarak da çalışıyor. Komün’ün son gününe dek 2. arrondissement belediyesinin işleriyle düzenli bir biçimde uğraşiyor. Barikatlarda Komün’ü savunuyor.

25 ile 30 bin Komün taraftarının hunharca katledildiği “Kanlı Hafta” katliamından mucize eseri kurtulan Pottier önce İngiltere’ye sığınıyor. Daha sonra ABD’de sürgün hayatı yaşıyor. Komün ve komüncülerin katliamı birçok şiirine konu oldu: Le Mur Voilé (Lekeli Duvar), Le Monument des Fédérés (Federeler Anıtı) gibi. (4)

Birçok sürgün ve siyasi sığınmacı Komün taraftarı gibi Pottier de, 17 Mayıs 1873’te, gıyabında ölüme mahkum edildi. Zor, sıkıntılı ve dertli sürgün yıllarında ABD işçi hareketiyle ilişki kurdu. Komün’den çıkarılması gereken dersleri, Komün’ün başarısızlık neden ve sonuçlarını anlattı. ABD Sosyalist Parti kurucuları arasında yer aldı.

Fransa’da 1880’de çıkarılan aftan sonra, birçok Komün taraftarı gibi, Paris’e döndü: Pottier o günlerde yarı felç, yoksul ve artık hiç kimsenin tanımadığı yaşlı bir “eski tüfek”di.

1883’te Lice Chansonnière (Türkü Yarışması) tarafından düzenlenen yarışmaya katıldı. 300 aday arasında birinci seçildi. Böylece Fransa’ya dönüşü duyuldu. Yeni şiirleri tanıdıkları, bu arada müzisyen, besteci ve türkücü Gustave Nadaud tarafından ilgi ve beğeniyle karşılandı.

Bu dönemde Pottier, Jules Guesde ve Paul Lafargue’in Le Socialiste gazetesine katkıda bulunuyor. Onların Parti Ouvrier Français (Fransız İşçi Partisi)’nin kurulması ve geliştirilmesi çabalarına yardımcı oluyor. Şiirleri dost ve tanıdıklarının yardımı ile 1887’de Chants Révolutionnaires (Devrimci Türküler) adıyla yayınlanıyor.

Enternasyonal’in de yer aldığı bu derlemenin 1908 ve 1937’de yeni baskıları yapıldı. 1908 baskısının önsözünü Jean Jaurès, Edouard Vaillant ve Jean Allemane kaleme aldılar.

Eugène Pottier, 6 Kasım 1887’de Paris’te, Gare du Nord’un yanı başındaki tarihi Lariboisière Hastanesinde hayata gözlerini kapadı.

Cenazesi 9 Kasım’da binlerce kişinin katılımıyla kaldırıldı. “Yaşasın Komün!” sloganlarıyla ve yer yer polisle çatışmalarla topluluk cenazesini Père-Lachaise mezarlığına getirdi. Duvarı dibinde Komüncülerin katledildiği, Komüncüler mezarlığı bir devrimciyi daha kabul ediyordu.

Pottier öldüğünde Enternasyonal henüz bestelenmemişti. (5)

BESTELEYEN : PIERRE DEGEYTER

Fransa'nın kuzeyindeki Lille kenti 19. yüzyılın dokuma ve maden merkezlerinden en önemlisi, belki de en başta geleniydi. İşçi yoğun kent, sosyalizmin kalesiydi (Bugün de öyle). (6) Vignette sokağındaki A La Liberte (Özgürlüğe), kahvehanesi her pazar sosyalist-işçilerin toplandığı, söyleştiği, tartıştığı, okuyup-yazdığı ve eğlendiği bir yerdir. Aynı kahvehanede Fransız İşçi Partisi'nin (7) kurduğu Lyre des Travailleurs (Çalışanlar Korosu) provalarını yapıyor. İşte bu koronun üç üyesi, kısa bir süre sonra Lille'in belediye başkanı ve milletvekili seçilecek olan Gustav Delory (8) ile Pierre ve kardeşi Alphonse Degeyter (9) Enternasyonal'in işçi marşı olarak düzenlenmesinde önemli roller oynuyorlar.

Gustave Delory o sıralarda yapacağı "seçim kampanyasına uygun bir marş" ararken, 1888'de Paris'te, bir yıl önce ölen Eugéne Pottier'nin Chants Révolutionnaires isimli kitabındaki L'Internationale şiirine tutuluyor. Kitabı alıp, Lille'e dönüyor. Hayran olduğu bu şiiri bestelemek istiyor. Yetenekli bir besteci arıyor. Pierre Degeyter işi üstleniyor, 15 Temmuz 1888'de. Birkaç gün, daha doğrusu gündüzleri Fives-Lille fabrikasında çalıştığı için birkaç gece metin üzerinde kafa yoran Pierre Degeyter bu işi kotarıyor.

23 Temmuz 1888'de Lille'de Saint-Sauveur mahallesinin yukarıda bahsettiğim, popüler küçük kahvesinde, Gazete Satıcıları Sendikasının (La Chambre Syndicale des Marchands de Journaux) bir toplantısında Enternasyonal marşı ilk kez İşçi Korosu tarafından söylendi. Ancak herkes marşı beğenmedi. İşçilerin pek çoğu Büyük Fransız Devrimi'nden gelen La Carmagnole ile ilk kez 10 Ağustos 1792'de söylenen ve 14 Temmuz 1795'te Fransa'nın "ulusal marşı" olarak benimsenen La Marseillaise gibi marşları

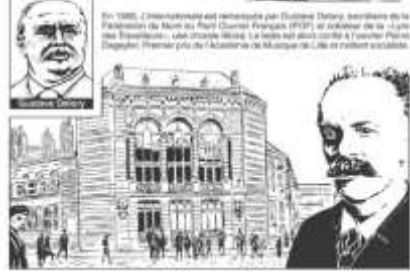
tercih ediyordu. Ama her şeye karşın Fransız İşçi Partisi Lille yönetimi Enternasyonal marşının bilinmesi, tanınması, yayılması ve ezberlenmesi için basılı altı bin örneğini dağıttı.

Bestecisinin işinden atılmasına yol açan ve ilk yıllarında sadece Lille ve çevresindeki devrimci işçilerce bilinen Enternasyonal tam sekiz yıl sonra sihirli bir biçimde bir mücadele marşına dönüştü. İşte öyküsü:

Gustave Delory'nin Lille belediye başkanı seçilmesinden sonra, Fransız İşçi Partisi 14. ulusal kongresini Lille'de yapıyor. Fransa'nın dört bucağından gelen delegeler yanında W. Liebknecht'in de aralarında bulunduğu Almanya Sosyaldemokratları, Avusturyalılar, İspanyollar, Rumenler de kongreye katılıyorlar. 23 Temmuz 1896'da Kongrenin sonuçlanması vesilesiyle düzenlenen dostluk gösteri ve yürüyüşü milliyetçi, tutucu ve dincilerce engellenmek isteniyor. Saldırıya sosyalistlerin yanıtı topluca okunan Enternasyonal marşıdır. Sosyalistler bile marşın söyleniş sırasındaki kendiliğindencilğe şaşırıyorlar. Ve işte böylece Enternasyonal bir marş olarak, işçilerin ve sosyalistlerin marşı olarak artık Tarihe geçiyor. Nitekim ertesi günkü Le Reveil du Nord gazetesi "La Marseillaise'in L'Internationale tarafından" alt edildiğini yazdı.

Üç yıl sonra 3-8 Aralık 1889'da Paris'te Japy Salonunda "Fransız sosyalist örgütleri genel kongresi" adı altında işçi

L'Internationale

hareketi içindeki bütün eğilimleri bir araya getirmek ve birliği sağlamak amacıyla bir toplantı yapıldı. Kongre sonunda delegeler hep bir ağızdan Enternasyonal'i söylediler.

Enternasyonal artık işçi grevlerinde, gösteri ve yürüyüşlerinde de söyleniyor: Örneğin 14 Haziran 1903'te Nantes'daki işçi gösterisinde, Longwy'de madenciler grevinde, Fressenneville'de anahtar fabrikası işçileri grevinde (3 Nisan-30 Ağustos 1906).

C.G.T.'nin (Confédération Générale du Travail. Genel İş Konfederasyonu. O günkü en önemli işçi sendikaları konfederasyonu) ünlü 1906 Amiens Kongresinde de Enternasyonal söylendi. Enternasyonal Fransa işçi sınıfı tarafından benimseniyordu.

Uluslararası düzeyde de Enternasyonal gittikçe tanınıyor. 1900'de Paris'te toplanan Uluslararası Sosyalist Kongrede Fransız delegeler birkaç kez Enternasyonal'i söylüyorlar.

7 Şubat 1904'te Brüksel'li sosyalistler Uluslararası Sosyalist Büro toplantısı sonrasında Enternasyonal ve yaratıcıları adına özel bir şenlik düzenliyorlar. Pierre Degeyter tribünden izliyor.

28 Ağustos-3 Eylül 1910'da Kopengah'da yapılan Uluslararası Kongrede Uluslararası Sosyalist Büro Genel Sekreteri Belçikalı Camille Huysman'ın kararıyla Enternasyonal 500 müzisyen ve koro sanatçısı tarafından söyleniyor. Delegeler ayakta alkışlıyorlar.

Birçok ülkede olduğu gibi Fransa'da da 1920'de sosyalist hareket ikiye bölünüyor: Çoğunluk Fransız Komünist Partisi'ni (FKP) kuruyor, azınlık Sosyalist Parti'yi (SP).

Bir süre sonra Sosyalist Parti'yi tercih etmiş olan Gustave Delory ve Pierre Degeyter'in kardeşi Alphonse, Enternasyonal'in Pierre tarafından değil, Alphonse tarafından bestelendiğini iddia

ediyorlar. Amaçları FKP üyesi olan Pierre'e bunu pahalıya ödetmek. Siyasi ve mali nedenlerle ortaya atılan bu iddia mahkemelerde yıllarca süren dava sonucunda Pierre Degeyter lehine sonuçlanıyor. Zaten Alphonse Degeyter, daha sonra kardeşine yazdığı bir mektupta bu işe Delory tarafından teşvik edildiğini belirtip, özür diledi.

Enternasyonal ilk okunuşundan otuz yıl kadar sonra dünya işçilerinin dillerinden düşmez oluyor.

Bu arada Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) 1917 ile 1941 arasında Enternasyonal'i "ulusal marş" olarak kabul etti. (10)

Pierre Degeyter Komünist Enternasyonal'in Moskova'da 17 Temmuz-1 Eylül 1928'de yapılan 6. Kongresine katılıyor, delegeler besteciye büyük bir sevgi ve ilgi gösteriyorlar. Marş büyük bir orkestra tarafından çalınıyor.

84 yaşında 26 Eylül 1932'de Paris'in hemen kuzey bitişiğindeki Saint-Denis'de vefat eden Pierre Degeyter için 50 bin kişinin katıldığı büyük bir cenaze töreni yapıldı. Le Front Populaire'in (Halk Cephesi) 1936'daki zaferini muştulayan bu ortak ve geniş katılımlı cenaze töreni tarihi bir öneme sahip. O gün sosyalist ve komünistler ayrılıklarını, tartışmalarını, atışmalarını kısa bir süre için bile olsa unutup birlikte yürüdüler çünkü.

Bugün Pierre Degeyter'in anısı Saint-Denis Müzesi'nde yaşatılıyor.

Enternasyonal yoluna devam etti:

İspanya iç savaşında Cumhuriyetçileri desteklemeye koşan uluslararası gönüllü birliklerin marşı Enternasyonaldir.

Sendika genel kurullarında, 1 Mayıslarda, işçi toplantılarında Enternasyonal dillerdedir.

L'INTERNATIONALE

PAROLES d'E. POTTIER
MUSIQUE DE GEYTER

Mouvement de marche

He, bout, les danuurs de la tri . re, He .
 .hout, les for, çats de la fam . . La rat, son . tous en son cœ . le . re, C'est fé .
 rap, il, un de la fin . . Du pas . se, fat, sans la, ble ra . se Poulres .
 rha . ve, de, hout, de hout . . Le mou . de sa chavuzer de ha . se Nous ne som .
 Les ricu, soy, ons tout . C'est la lut . le fi, na . le lion, app, nous, et de . main
 Fin, ter . na, ti, o, na . le se ra le genre hu, main . C'est la lut . le fi, na .
 le 2710, p, ou, on, es . et de main Fin, ter . na, ti, o, na . le se ra le genre hu, main

Il n'est pas de sauveurs suprêmes:
 Ni Dieu, ni César, ni tribun,
 Producteurs, sauvez-vous vous-mêmes!
 Décretions le saint commun!
 Pour que le voleur rende gorge,
 Pour tirer l'esprit du cachot,
 Soufflons nous-mêmes notre force,
 Battaons le fer quand il est chaud!
 C'est la lutte finale, etc.

L'Etat comprime et la loi triche,
 L'impôt saigne le malheureux,
 Nul devoir ne s'impose au riche
 Le droit du pauvre est un mot creux.
 C'est assez languir en tutelle,
 L'égalité veut d'autres lois:
 Pas de droits sans devoirs, dit-elle,
 Égoux, pas de devoirs sans droits!
 C'est la lutte finale, etc.

Hidoux dans leur apothose,
 Les Bois de la mine et du rail
 Ont-ils jamais fait autre chose
 Que dévaliser le travail?
 Dans les coffres-forts de la bande
 Ce qu'il a creé s'est fondu,
 En décrétant qu'on le lui rende
 Le peuple ne veut que son dû,
 C'est la lutte finale, etc.

Cherriers, paysans, nous sommes
 Le grand parti des travailleurs,
 La terre n'appartient qu'aux hommes,
 L'outil ira loger ailleurs,
 Combien de nos chairs se repaissent?
 Mais si les corbeaux, les vautours
 Un de ces matras disparaissent,
 Le soleil brillera toujours!
 C'est la lutte finale, etc.

NOTLAR

(1) Bk. Jacques Estager ve Georges Bossi, *L'Internationale 1888-1988*, Messidor-Éditions Sociales, Paris, 1988. Bu kitap Enternasyonal'in 100. yıldönümü vesilesiyle FKP'ye yakınlığı bilinen adı geçen yayınevince yayınlandı. Enternasyonal'in 100. yıldönümü, 1988'de oldukça mütevazı bir biçimde kutlandı. 18 Haziran 1988'de Doğu Berlin'de bir tören yapıldı. (Bk. *Le Monde*, 31 Temmuz-1 Ağustos 1988). Lille belediye başkanı ve milletvekili, Sosyalist Parti'nin o günkü Genel Sekreteri Pierre Mauroy, Enternasyonal'in anısına Lille'de bir anıt yaptırılacağını açıkladı. Yine Lille'de kimi kültürel faaliyetler düzenlendi. Alman televizyonu marşın tarihine ilişkin bir televizyon filmi çekti.

(2) Estager-Bossi, s. 49.

(3) Ayrıntılı bilgi için bk. a.g.k., s. 49-60. Bu konuda kesin bulgular toplumsal türkü tarihçisi Pierre Brochon'a aittir, yazarın şu kitabına bk. *Florilège de la chanson révolutionnaire, hier et demain*, Paris, 1978.

(4) Bk. Estager-Bossi, s. 23-41.

(5) Eugene Pottier ismi bir süre sonra Enternasyonal'in kazandığı ünle daha çok tanındı. Uluslararası bir boyut kazandı. Ailesi kuşaktan kuşağa anısını yaşattı. Nitekim Enternasyonal'in 100. yıldönümü için 1988'de Pottier'nin 85 yaşındaki torunu bayan Marguerite Eckert ile görüşen gazeteci Pascali Robert-Diard "Marguerite'in ailesinde sosyalizm inançtan öte, bir ödevdir." diye yazdı. Bk. "Les cents ans de l'hymne révolutionnaire: La gardienne de L'Internationale", *Le Monde*, 31 Temmuz-1 Ağustos 1988.

(6) *Dün olduğu gibi bugün de durum aynıdır. 1981-1983 arasında Sol Birlik hükümetinin Başbakanlığı'nı yapan, Mayıs 1988'den itibaren uzun süre Sosyalist Parti Genel Sekreterliğini yürüten Pierre Mauroy yıllarca hem Lille belediye başkanıydı hem de milletvekili. Bugün Lille Belediye Başkanlığı Sosyalist Parti'nin en önemli isimlerinden Martine Aubry'dedir. Bütün bunlar bu kentin ve bölgesinin günümüzde bile Sol'un kalesi olduğunun göstergeleridir.*

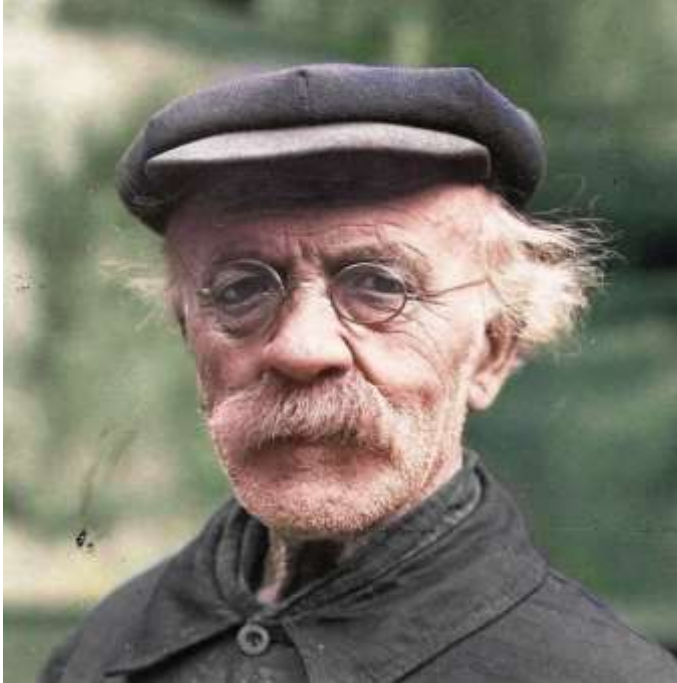
(7) *Jules Guesde (1845-1922), 1877'den başlayarak L'Egalité (Eşitlik) isimli gazetesi aracılığıyla Marks ve Engels'in fikirlerinin Fransa'da yayılmasına katkıda bulunuyor. Eylül 1882'de Le Parti Ouvrier Français kuruluyor. Aynı yıl Jules Guesde Fransa'nın kuzeyindeki işçi yoğun sanayi merkezlerinde propaganda gezilerine başlıyor. Ve kısa süre içinde işçi sınıfı sosyalizme katılıyor, grev, gösteri vb. savaşımalarında sosyalist fikirleri dile getiriyor. Ve partide örgütleniyor. Bu bağlamda Lille kenti Gustave Delory önderliğinde sosyalizmin kalelerinden birine dönüşüyor.*

(8) *Gustave Delory (1857-1927), 1896'da Lille'in ilk sosyalist belediye başkanı seçildi. Bu görevi 1904'e dek götürdü. 1909'da yeniden belediye başkanlığına getirildi. Bu kez 1925'e kadar görevde kaldı. İşçi kökenli olan Delory, 1902'den 1925'e milletvekili olarak Meclis'te sosyalizmi savundu. 1920'de Tours Kongresindeki bölünmede, daha sonra Sosyalist Partisine dönüşecek olan S.F.I.O. (Section Française de L'Internationale Ouvriere. İşçi Enternasyonalı Fransız Seksiyonu) içinde kalmayı tercih etti.*

(9) *Degeyter ismini dönemin gazeteleri « de Geyter » biçiminde iki ayrı sözcük olarak yazıyorlar: Bk. örneğin L'Emancipation, 1 Ekim 1932. Son yıllarda ise Degeyter yazım biçimi kullanılıyor. 8 Ekim 1848'de Gand'da doğan Pierre Degeyter, Lille'de Fives*

fabrikasında 7 yaşında dokuma işçisi olarak çalışmak zorunda kalıyor. Yoksulluktan. 1841 tarihli “Çocukların Çalıştırılmasını Düzenleyen Kanun”un uygulanmadığının çarpıcı bir örneği olan bu durum sadece Pierre’le sınırlı değildi. O yıllarda binlerce, onbinlerce çocuk, çok düşük bir ücretle (örneğin 10 centimes) günde 9-10 saat çalıştırılıyorlardı. Flaman ve çok çocuklu bir ailenin üyesi olarak Pierre yoksulluğu, kötü ve zor yaşam koşullarını çocukluğundan itibaren tanıdı. Daha ayrıntılı bilgi için bk. Estager-Bossi, s. 9, 92 vd.

(10) Yukarıda belirttiğim Le Monde gazetesinde değişik iki yazıda birer kez 1917-1941 tarihleri verilirken, Estager ve Bossi 1917-1947 tarihlerini ileri sürüyorlar.

Eugene Pottier.

M. ŞEHMUS GÜZEL

Enternasyonol

Şiiri - türküsü - marşı

ekitap.ayorum.com